

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Clypeus Theologiæ Thomisticæ

In Tres Partes Divisus, Et Quinque Voluminibus Comprehensus

[Tractatus de attributis, de visione beatifica, de scientia Dei ac de ejus
voluntate et providentia]

Gonet, Jean-Baptiste

Coloniæ Agrippinæ, 1671

§. IV. Quorundam Recentiorum argumentum diluitur

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77132](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77132)

Ad tertium dicendum, quod submersio navis attribuitur naturæ aut causæ; ex eo quod non agit quod requiritur ad salutem navis. Sed Deus non deficit ab agendo quod est necessarium ad salutem: unde non est simile. Quam repositionem egregie illustrat Cæteranus ibidem, his verbis. Adverte quod tunc tantum absentia causa agentis, dicitur causa defectus, quando debebatur presentia; & propterea quia nunquam cum rebus debetur, Deus subtrahit influxum, ideo non sequitur, proprie loquendo, quod Deus sit causa defectuum, ex hoc solo quod non facit: quamvis quandoque Scriptura, ipsum tali modo causam appellet, ut patet circa indurationem Pharaonis.

203. Ad secundam confirmationem patet responsio ex dictis in præcedenti: licet enim illud axioma, si affirmatio est causa affirmationis, negatio est causa negationis, verum habeat in ordine physico, & in causis naturalibus; non tamen semper verificatur in ordine morali, & in causis liberis, & moraliter operantibus, ut constat in exemplo adducto gubernationis navis: quamvis enim ejus directio & gubernatio sit causa salutis navis, illius tamen defectus & carentia, non censetur esse causa submersionis illius, quando est pure negativa, sed solum quando est privativa; id est quando subtrahit gubernationem, potens & debens gubernare, ut loquitur D. Thomas supra relatus. Unde cum carentia auxilii efficacis, quatenus se tenet ex parte Dei, non sit privativa, sed pure negativa, eo quod auxilia efficacis & specialia nemini dare teneatur, illa non est causa peccati, nec deviationis à recta ratione: quamvis ejus collatio sit causa salutis, & boni usus liberi arbitrii.

204. Secundò responderi potest, quod quando affirmatio est causa adæquata & totalis affirmationis, negatio est etiam causa negationis: secus autem si non sit causa totalis, nec operetur sine consortio alterius; ut patet in defectu floritionis vel fructificationis in arbore, qui non in Solem, sed in defectum virtutis generativæ plantæ reducitur; quia Sol non est sola & totalis causa floritionis aut fructificationis arboris, sed illa pariter cum eo influit, eique cooperatur. Ita similiter, quia gratia efficax & prædeterminans, non est causa totalis (saltem totalitate causæ) bonorum nostrorum operum, nec operatur sola, sed unâ cum voluntate creata, quæ ipsi cooperatur: defectus morales, qui in humanis operationibus contingunt, non in carentiam & defectum ipsius gratiæ, sed in vitium & deordinationem voluntatis humanæ, deficientis & operantis disformiter ad regulas morum, reducendi sunt.

§. IV.

Quorundam Recentiorum argumentum diluitur.

203. Objiciunt insuper quidam Recentiores, decretum illud permissivum, in quo Thomistæ docent fraudari præscientiam futurorum, esse ritulum sine re, & speciosum subterfugium; cum, posito decreto prædeterminante voluntatem ad materiale peccati, non possit non sequi ipsa malitia & deformitas. Unde sicut ille qui applicaret ignem stupæ, vel qui amputaret caput homini ineptè diceretur, permittere ejus mortem, vel stupæ combustionem, quæ ex tali applicatione, & abscissione capitis necessarîo sequuntur: ita in sententia Thomistarum, ineptè Deus dicitur habere decretum permittendi peccatum, cum

A prædeterminet ad materiale illius, ex quo non potest non exurgere, & non progeminare ejus malitia ac deformitas.

Respondeo hoc argumentum esse ritulum sine re, ac speciosum sophisma, quod in apparentia aliquid difficultatis præ se fert, nullam tamen re ipsa continet. Ut enim Deus censetur permittere malitiam & deformitatem peccati, cujus materia prædefinit & prædeterminat, sufficit quod stante tali prædefinitione & prædeterminatione, homo retineat potentiam antecedentem ad non peccandum, & possit in sensu diviso non elicere illum actum ad quem prædeterminatur, & à quo malitia (ut supponitur) est inseparabilis. Sicut in sententia Adversariorum, licet Deus ponat hominem in illis circumstantiis & occasionebus, in quibus prævidit per scientiam mediam illum peccaturum, & in quibus non potest non peccare, in sensu composito, & potentia consequenti (aliâs, ut sæpe diximus, divina præscientia falleret) nihilominus, quia prout subest illis occasionebus & circumstantiis, potentia antecedenti, & in sensu diviso, potest non peccare, & non ponere illum actum; Deus censetur permittere tantum, & non velle malitiam peccati. Unde ad exempla adducta, multiplex potest assignari disparitas.

Prima est, quia combustio stupæ, & mors hominis, consequuntur per se & ex natura rei, ad applicationem ignis, vel abscissionem capitis, quatenus sunt ab homine applicante, aut vulnus lethale infligente. Malitia autem & deformitas peccati (ut supra diximus) non consequitur ad materiale illius, in quantum est à Deo, ut prima causa efficiens, sed quatenus est à voluntate, ut prima causa deficiente, & operante disformiter ad regulas morum.

Secundò, in igne applicato, & in homine lethally vulnerato, non remanet potentia antecedens, & in sensu diviso, ad non comburendum, vel ad non moriendum: in homine vero prædeterminato ad materiale peccati, remanet potentia antecedens, ac non ponendum illud materiale, & à fortiori ipsum formale, ipsamque malitiam, ac deformitatem, quæ ad illud consequitur.

Tertiò, ad applicationem ignis, & inflictionem vulneris lethalis, sequitur mors & combustio stupæ, consecutione physica & causalitatis, quia illa per se, & directe influunt in tales effectus: malitia verò, & deformitas peccati, non sequitur ad denegationem auxilii efficacis, & ad decretum permissivum, consecutione physica, & causalitatis, sed consecutione tantum logica, & illationis: quia illa non directe influunt in actum malum, sed se habet tantum tanquam removens prohibent, ut antea exposuimus.

Quartò, ille cui caput abscinditur, aut vulnus lethale infligitur, non determinat, nec movet percussorem, ut ei caput amputet, aut eum lethally vulneret: voluntas autem humana (ut supra diximus) objective & materialiter movet, & determinat Deum, ut cum illa concurrat ad materiale peccati; eamque applicet ad producendam in illo rationem entis, & actualitatem existentiam & operationis, aliasque rationes pertinentes ad ordinem physicum, & divinæ omnipotentia per se primò correspondentes.

Demum inflictio vulneris lethalis procedit à percussore, tanquam à causa particulari, & operante moraliter, & cum subjectione ad regulas morum.

Prædeterminatio verò ad materiale
peccati, est à Deo solum tanquam à causa prima,
& univèrsalissimà, ac generali provisorè, sub mi-
nistrante causis secundis, tam liberis quam ne-
cessariis, media necessaria ad agendum. De quo
plurè in Tractatu de voluntate Dei.

ARTICULUS VII.

*An futura contingentia absoluta, sint præsentia
scientiæ Dei æternæ, objective tantum,
an etiam realiter.*

Cum S. Thomas art. 13. hujus quæstionis, a-
gens de scientia Dei, & cognitione quam
habet de futuris contingentibus, doceat futura
contingentia, ab eo certò & distinctè cognosci,
quia ejus æternitati sunt actu præsentia: quia præ-
sentia, an objectivè tantum, & intentionaliter; an
etiam physicè, & realiter? contrò vertitur inter
Theologos, præsertim inter Thomistas, & Re-
centiores. Quod ut magis declaretur, & status
hujus celeberrimæ difficultatis clariùs percipiatur,
quædam breviter hic præmittenda sunt. Unde sit

§. I.

*Quibusdam præmissis referuntur sententia,
& vera eligitur.*

NOTandum primò, Quòd sicut in rebus cre-
atis duplex distinguitur solè à Philosophis
præsentia, una realis & physica, quam habent
quando producuntur & ponuntur extra suas
causas. Altera intentionalis, & objectivè, quam
habent in mente cognoscentis: habet enim om-
nis cognitio, quòd sit objecti sui representatio,
ipsamque, quatenus quædam est ejus similitudo,
potentia cognoscenti quodammodo sicut, &
præsens efficiat. Ita etiam duplex potest distin-
guitur in scientia Dei præsentia, respectu futuro-
rum contingentium. Una ei soli propria, quate-
nus est viva, clara, & intuitiva sui objecti simili-
tudo, ac representatio. Altera ei conveniens ra-
tione æternitatis, quæ ob suam infinitatem, ad
illa virtualiter se coextendat, & eaque in sinu suo
vastissimo, ac infinito, contineat & complectat-
ur: quòd si per impossibile Deus non habe-
ret futura contingentia in sua præscientia & co-
gnitione præsentia, videret tamen illa præsentia
in sua æternitate. Inquirimus ergo, an utroque
modo Deus habeat futura contingentia sibi ab
æterno præsentia, an verò solum primò?

NOTandum secundò: Præsentiam realem &
physicam futurorum contingentium in æterni-
tate, tribus modis posse concipi, vel imaginari.
Primò per quandam anticipatam illorum pro-
ductionem in æternitate, distinctam ab illa quæ
producuntur in tempore: ut Antichristus v.
g. concipiatur ut præsens in æternitate, quia in
illa jam productus est, & positus extra suas cau-
sas. Secundò per coextensionem ipsius rei tem-
poralis ad totam æternitatem, eo ferè modo,
quo illi coextenditur tempus infinitum, si da-
retur. Tertiò per coextensionem ipsius æterni-
tatis ad illam differentiam temporis, in qua fu-
tura contingentia aliquando existunt, & sicut
præsentia. Certum est de fide, futura contingen-
tia non esse Deo realiter & physicè præsentia
primò & secundo modo, cum Scriptura testetur

Tom. 1.

omnia incæpisse in tempore, & nihil esse pro-
ductum ab æterno. Unde solum difficultas &
controversia est de tertio modo, per coextensio-
nem scilicet ipsius æternitatis ad illam differen-
tiam temporis futuri, in qua Antichristus v. g.
producet. Quæritur ergo, an æternitas expe-
ctare debeat ipsam existentiam, transitum, &
fluxum rerum temporalium, ut illas in se conti-
neat, & mensuret: eo ferè modo quo pons in
medio fluminis existens, vel arbor ad ripam illius
plantata, expectat ipsum transitum, & fluxum
aquæ, ad hoc ut illam possideat, vel mensuret: an
verò illa ratione suæ infinitatis se virtualiter co-
extendat, non solum ad res præsentès, sed etiam
ad præteritas & futuras; nec expectet quòd illæ
actu existant in propria mensura, ut illas com-
plectatur, & mensuret; sed præveniat, & præoc-
cupet, ratione suæ extensionis infinitæ, illatum
præsentiam, & existentiam temporalem; & ra-
tione suæ indivisibilitatis, modo quodam indivi-
sibili & immutabili ex parte sui, eas contine-
at; tota successione, & mutatione ex parte rerum
temporalium se tenente? In qua difficultate,
quæ ut constat, non est de solo nomine, aut de
modo loquendi (ut quidam existimant) duæ
sunt sententiæ extremè oppositæ.

Prima absolute negat futura contingentia ab
æterno esse Deo physicè & realiter præsentia, ra-
tione suæ æternitatis, sed objective tantum, &
intentionaliter, ratione divinæ præscientiæ &
cognitionis, Ita tenent Durandus, Scotus, Agi-
dus Romanus, & Hervæus: quos sequuntur
Suarez, Vazquez, Alarcon, & alii Recentiores,
paucis exceptis.

Secunda ex opposito docet quòd licet res om-
nes creatæ, in tempore, & in propria duratione
incipiant existere, ac proinde in illa physicè ab
æterno Deo non coexistant; in æternitate tamen
illi ab æterno coexistunt physicè, & realiter, &
non solum objective, & intentionaliter; quare-
nus æternitas, ratione suæ infinitatis & indivi-
sibilitatis, eas ambit & continet in uno nunc indivi-
sibili, virtualiter correspondente illi differen-
tiæ temporis, in qua res producuntur & existunt.
Ita, præter Thomistas, docent Ricardus in 1. dist.
38. Abulensis in cap. 11. Josue quæst. 20. & se-
quentibus; & ex Recentioribus Molina hic disp.
13. Fonseca c. Metaph. cap. 2. Granada Tract. 4.
de Scientia Dei disp. 3. Ruizius disp. 28. sect. 3.
& novissimè Claudius Typhanius in lib. de Or-
dine cap. 19. contra quos acriter stomachatur
Alarcon, eo quòd, cum alii Theologi ejusdem
Societatis, nihil magis horreant, quàm hanc rea-
lem præsentiam rerum in æternitate, hi tamen
illam admittant, & in castra veluti transeant
aliena.

Dico igitur: Futura omnia contingentia, esse
Deo ab æterno præsentia; non solum objective,
ratione suæ præscientiæ, sed etiam realiter &
physicè, ratione suæ æternitatis. Hæc conclusio,
quatuor firmissimis, ac solidissimis nititur fun-
damentis. Primum sumitur ex autoritate San-
ctorum Patrum. Secundum ex testimoniis San-
cti Thomæ. Tertium ex excellentia divinæ æter-
nitatis. Quartum ex perfectione divinæ scientiæ,
& ex ejus intuitione, ac invariabilitate. Tria pri-
ma hic exponemus, quarum constabit ex di-
cendis articulo sequenti.